

A MAGYAR
ISKOLASZANATÓRIUM
EGYESÜLET

SZENTGOTTHÁRDI ÉS SVÁBHEGYI
ISKOLASZANATÓRIUMAINAK

TANULMÁNYI
ÉRTESITŐJE
AZ 1936—37. ÉVRŐL.

KÖZZÉTESZIK:

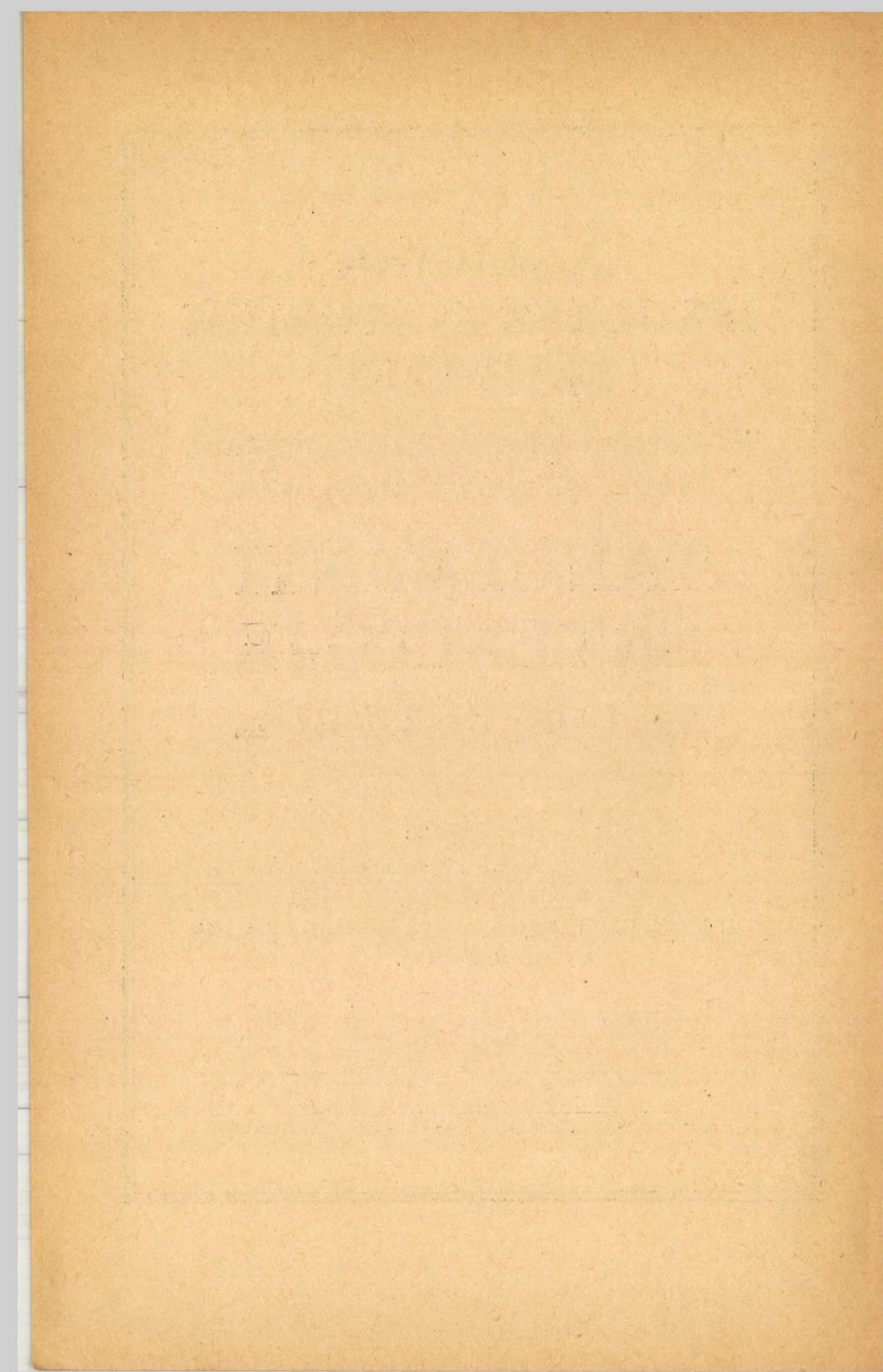
HORVÁTH BÉLA gimnáziumi igazgató

és

KORPÁS FERENC c. tanker. főigazgató, gimn. igazgató

tanulmányi vezetők,

ARANY JÁNOS IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T., BUDAPEST

Előszó.

A Magyar Iskolaszanaszatórium Egyesület szentgotthárdi iskolaszanaszatóriumát az 1930/31. tanévben nyitottuk meg, svábhegyi iskolaszanaszatóriumunkat pedig az 1936/37. tanévben. Iskolaszanaszatóriumi értesítőt mindezideig nem adtunk ki. Minthogy azonban súlyt helyezünk arra, hogy a pedagógusok teljes tájékozódást nyerjenek iskolaszanaszatóriumaink oktató munkásságáról, a több oldalról megnyilatkozó kérelemnek eleget téve, első értesítőnket — bár ez alkalommal nem a tanév végén — mégis közreadjuk.

Értesítőnk csak az iskolaszanaszatóriumainkban vizsgát tett növendékekre vonatkozólag tartalmaz adatokat. Az iskolaszanaszatóriumból a tanév folyamán eltávozott növendékek szintén rendszeres oktatásban részesültek és gyógykezeléssel kapcsolatos tanításuk után visszatértek eddigi intézetükbe. A kereskedelmi iskolai és tanítóképezdei növendékek mindenkor eddigi intézetükben vizsgáznak, iskolaszanaszatóriumainkban azonban ők is rendszeres oktatásban részesülnek.

Az értesítőbe az iskolaszanaszatóriumokra vonatkozó teljes tájékoztató részt is felvettük, hogy az iskolaszanaszatóriumokba való felvétel és az ápolat növendékek különböző betegségére vonatkozólag is felvilágosítással szolgáljon.

Kérjük a tanintézetek mélyen tisztelt Vezetőségét, szíveskedjenek jelen értesítőnket a tantestület tagjaival megismertetni.

Budapest, 1938. évi március havában.

*A Magyar Iskolaszanaszatórium Egyesület
Elnöksége.*

A MAGYAR ISKOLASZANATÓRIUM EGYESÜLET

Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumának

Tanulmányi Értesítője

az 1936—37. évről.

Közzéteszi: *Horváth Béla*
tanulmányi vezető.

I. ISKOLÁNK MULTJA.

A Magyar Iskolaszanatórium Egyesület szentgotthárdi iskolaszanatóriuma 1930. nyarán kezdte meg működését Szentgotthárdon. Az iskolaszanatórium 7 holdas telken épült a legmodernebb igényeknek megfelelően. Célja a gyenge testalkatú, betegségekre hajlamos, vagy súlyosabb betegség után megerősödésre szoruló növendékek gyógyítása, nevelése és tanítása. A tanulók állandó orvosi ellenőrzés és kezelés mellett minden tekintetben szakszerű oktatásban részesülnek. A nevelés teljesen családias jellegű és ennek szépen kiépült hagyományai vannak. Valamennyi középfokú iskolatípus és az elemi iskola növendékei részesülnek oktatásban. Az elemi iskola nyilvános jogú, a középfokú iskolák növendékei pedig a szentgotthárdi m. kir. állami gimnáziumban, illetőleg a körmenői állami polgári iskolában törzskönyveltetnek és ez iskolák tagjaiból alakult vizsgálobizottság előtt tesznek intézetünkben a tanév végén vizsgálatot. Az intézet egész éven át működik, ide tanulók bármikor felvételt nyerhetnek.

Iskolánk a jelen tanévben fennállásának 7. esztendejét töltötte be.

Az iskola megindulásakor a győri, majd ennek megszűntével a székesfehérvári tankerület hatáskörébe tartozott. 1935. október hó 16-tól a szombathelyi tankerületi kir. főigazgató felügyelete alatt áll.

Az Iskolaszanatórium eddigi főigazgatói: Dsida Ottó (1930—1932), Mátrai Rudolf (1932—1935. január 15), Kemenes Illés dr. (1935. január 15—1935. augusztus 28), Balassa Brunó dr. (1935. augusztus 28—1935. október 15), Liber Béla dr. (1935. okt. 16-tól).

Eddigi tanulmányi vezetők: Marót Artur szentgotthárdi m. kir. állami gimnáziumi igazgató (1930—1935), Horváth Béla szentgotthárdi m. kir. állami gimnáziumi igazgató (1935-től).

Az Iskolaszanatóriumban eddig működött tanárok: Balogh Ferenc, Bányai József, Bányai Józsefné Bodolay Lili, Csomor József, Dörfler Mária, Fülöp József, Gaál Rezsőné Szabó Ilona, Gröger Lujza, Habereger Margit, Horváth Sándor, Horváth Teréz, Kerezszy Géza, Kerezszy Gézané, Lackner Gyula, Komlói Ágoston, Komlói Ágostonné Kövesi Ilona, Krausz Ignác, Scherer József, Szabó Tihamér, Szemző Magda, Sztranyovszky Ágoston.

II. HATÓSÁGOK.

A Szentgotthárdi Iskolaszanatórium fenntartója a Magyar Iskolaszanatórium Egyesület. Elnöke: gróf Zichy János v. b. t. t. Ügyvezető elnöke: F. Szabó Géza ny. főispán, alelnök-főtitkára: Gönczi Elemér dr. m. kir. kormányfőtanácsos.

Iskolánk a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium felügyelete alatt áll, amely a felügyeletet a szombathelyi tankerület kir. főigazgatósága útján gyakorolja. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter: Hóman Bálint dr. Államtitkár: Tasnády Nagy András. Miniszteri osztályfőnök: báró Wlassics Gyula dr. Ügyosztály főnök: Körösy László dr. miniszteri tanácsos. Miniszteri megbízott: Laszkáry Miklós dr. miniszteri tanácsos.

A szombathelyi tankerület kir. főigazgatója: Liber Béla dr.

III. TANÁRI TESTÜLET.

Horváth Béla, tanulmányi vezető, a szentgotthárdi m. kir. állami gimnázium igazgatója. Szolgálati éveinek száma összesen: 8, ebben az iskolában: 2.

Balogh Ferenc keresk. isk. tanár. Szaktárgyai: könyvvitel, jog, közgazdaságtan és kereskedelmi ismeretek. Szolgálati éveinek száma összesen: 5, ebben az intézetben: 3. Lakik az intézetben.

Bányai József középisk. tanár. Szaktárgyai: mennyiségtan-természettan. Szolgálati éveinek száma összesen: 6, ebben az intézetben: 6.

Bányai Józsefné Bodolay Lili középisk. tanár. Szaktárgyai: magyar-latin. Szolgálati éveinek száma összesen: 5, ebben az intézetben: 5.

Gröger Lujza középisk. tanár. Szaktárgyai: magyar-latin. Szolgálati éveinek száma összesen: 2, ebben az intézetben: 1.

Komlósi Ágoston középisk. tanár. Szaktárgyai: természetrajz-földrajz. Szolgálati éveinek száma összesen: 7, ebben az intézetben: 6.

Komlósi Ágostonné Kövesi Ilona középisk. tanár. Szaktárgyai: természetrajz-földrajz. Szolgálati éveinek száma összesen: 5, ebben az intézetben: 5.

Gaál Rezsőné Szabó Ilona polgári iskolai tanár. Szaktárgyai: magyar-német. Szolgálati éveinek száma összesen: 7, ebben az intézetben: 7.

Sztranyovszky Ágoston középisk. tanár, az iskolai adminisztráció vezetője, a tanulmányi vezető helyettese. Szaktárgyai: magyar-latin. Szolgálati éveinek száma összesen: 17, ebben az intézetben: 7.

Dörfler Mária tanítónő. Szolgálati éveinek száma összesen: 5, ebben az intézetben: 5.

Vallásoktatók:

Szabó Tihamér ciszterci-rendi tanár. Tanította a római katolikus hittant.

Scherer József szentgotthárdi ev. lelkész. Tanította az evangélikus hittant.

Fülöp József m. kir. kormányfőtanácsos, körmendi lelkész, örségi esperes. Tanította a ref. hittant.

Krausz Ignác dr. körmendi izr. főrabbi. Tanította az izr. hittant. A rendkívüli tárgyak tanárai:

Dr. Kováts Medárd igazgató főorvos. Tanította az egészségtant.

Dörfler Mária tanítónő. Tanította az éneket.

Rüll Ilona iskolaszaktanatóriumi tisztviselő, okl. gyorsíró és gépíró. Tanította a gyorsírást és gépírást.

Magyary Jolán okl. zenetanár. Tanította a zongorát.

IV. AZ ISKOLAI ÉV TÖRTÉNETE.

Elmult iskolaévünk minden zavaró külső és belső nyugtalanság nélkül, törvényeink szellemeinek megfelelően telt el. 1936. szeptember 6-án tartottuk alakuló értekezletünket.

Az iskolai évet szeptember 8-án ünnepélyes venisanctevál, az országzászló előtt való tisztelgéssel és megnyitó ünnepéllyel kezdtük. Rendes tanítás szeptember 9-én vette kezdetét. Az iskolai

munka menetét a törvény által előírt karácsonyi és husvét-i szüneteken kívül semmi sem zavarta meg. Iskolai életünket keretező és irányító tanácskozásaink a következők voltak: havonta tartottunk módszeres megbeszélést az Isolaszanatórium különleges pedagógiája által felvetett kérdésekről, november 21-én és április 20-án ellenőrző értekezletet, január 25-én osztályozó értekezletet és június 2-án a vizsgálatokat megelőző tanulói minősítő értekezletet. Növendékeink az elemi iskolában június 12-én tartották Sömen György tanügyi fogalmazó úr elnöklete alatt záróvizsgájukat, a középiskolás tanulók június 16—18-án tettek Liber Béla dr. tankerületi kir. főigazgató úr elnöklete alatt I—VII. osztályú magánvizsgálatot, a VIII. oszt. tanulók május 13-án vizsgáztak. A polgári iskolai tanulók magánvizsgálata Dezső Lipót tanügyi főtanácsos úr elnöklete alatt június hó 21—22-én volt.

A VIII. oszt. végzett növendékeink június 5-én tettek a helybeli gimnáziumban érettségi vizsgálatot Keresztély Ernő dr. szombathelyi állami reál-gimnáziumi igazgató úr elnöklete alatt.

A tanévet ünnepélyes Te Deummal zártuk június 26-án.

Az Iskolaszsanatórium gyógyító intézet lévén, óráinkat és azok időbeosztását az igazgatófőorvos javaslata alapján állapítottuk meg. A tanítás reggel 8-tól 10-ig két 50 perces, 12-től 1½2-ig három 30 perces órában folyt. Délután 3-tól 1½5-ig pedig tanári korrepetálás mellett, 5-től 6-ig pedig tanári felügyelet mellett készültek el feladataikkal a növendékek.

Személyi ügyek.

A Magyar Iskolaszsanatórium Egyesület 1936. szeptember 20-ával a Svábhegyi Iskolaszsanatóriumba rendelte szolgálattételre Walient Péter tanárt. Walient Péter közel 2 éven át volt tagja testületünknek. Nagy szaktudással és az igazi tanári szív melegével volt nemcsak vezetője diákjainak, hanem jó barátja, tanácsadója és segítőtársa is.

Az eltávozott tanár helyére a fenntartó Gröger Lujza okl. magyar-latin szakos tanárnőt alkalmazta nevelőtanári minőségben.

Hivatalos látogatások:

Kálmán Gusztáv v. b. t. t., elnök úr 1937. január 17—24-ig látogatta iskolánkat. Több órán figyelte a tanári testület munkáját és a tanulók előhaladását.

F. Szabó Géza ügyvezető elnök úr 1937. június 16—18-án látogatta meg intézetünket. Teljesen átvizsgálta tanítási és nevelési eljárásunkat.

Gönczi Elemér alelnök-főtitkár úr havonta látogatott el hozzánk. Minden egyes alkalommal nagy gondja volt a tanítás és nevelés módjának figyelésére.

Liber Béla dr. tankerületi kir. főigazgató elnökölt 1937. május 13-án, június 16-án, 17-én és 18-án tanévvégi magánvizsgálatainkon.

Balogh Ányos dr. tanügyi tanácsos úr 1937. április 29-én végezte hivatalos látogatását. Meglátogatott minden tanárt és minden osztályt. Látogatásának befejeztével tapasztalatait és útmutatásait a tanulmányi vezető útján közölte a tanári testülettel.

Keresztély Ernő dr. szombathelyi m. kir. állami leánygimnáziumi igazgató úr elnökölt 1937. június 5-én növendékeink érettségi vizsgálatán.

Posoni-Szentmártony Géza vasvármegyei királyi tanfelügyelő úr 1936. október 22-én látogatta meg az elemi iskolát.

Kovács József rábatótfalusi r. k. elemi iskolai tanító, körzeti iskolafelügyelő úr 1937. december 11-én figyelte meg az elemi iskolai tanítást. Látogatásának befejeztével megbeszélést tartott a tanítónővel és a tanulmányi felügyelővel.

A tanulmányi vezető 108 órában figyelte meg a tanítás menetét. Észrevételeit az óralátogatások után és a havi értekezleteken közölte a tanári testület tagjaival.

Valláserkölcsi nevelés. Nevelőoktatásunknak célja volt, hogy olyan egyéniséget állítsunk neveltünk személyében az életbe aki a maga szellemi és erkölcsi erejével megtudja valósítani hivatásszerű feladatait. A nevelés célja tehát a harmónikus egyéniség, akiben meg van a biztosíték arra, hogy rá lehet bízni a mult féltveőrzött szellemi értékeit és képes hordozni a jövő feladat-terheit. Ebben az egyéniségben mindennek egyensúlyban kell lennie. Arra törekedtünk, hogy növendékeinkben ez a belső harmónia meg ne bomoljon. Így értelmezett munkával törekedtünk arra, hogy törvényeink szellemében vezessük növendékeink vallásos életét. A római katolikus tanulók ezirányú nevelésében nagy segítségünkre volt Székely László dr. szombathelyi hittudományi főiskolai tanár úr, aki 1937. március 12., 13. és 14. napján tartotta növendékeink lelkipyakorlatát. Kimagasló értékes munkájáért hálás köszönettel adózik iskolánk tanári kara és ifjúsága.

1937. február 25-től 28-ig tartotta az evangélikus tanulók hit-erősítő napjait Scherer József helybeli lelkész úr, intézetünk vallás-tanára. Mélyen szántó szavai erős nyomot hagytak gyermekeink lelkében.

Minden alkalmat felhasználtak hittanáraink és a tanári testület többi tagja, hogy a tanulók vallásos életét tudatosná, mélységessé tegyék. A római katolikus tanulók minden vasárnapon és ünnepek szentmisén és exhortáción vettek részt, áhitattal végezték el havonta az első pénteki szentgyónást és szentáldozást. Az evangélikus, református és izraelita tanulók is buzgalommal vettek részt az előírt istentiszteleteken. Ennek az iskolát átható mély vallásosságnak eredménye, hogy intézetünkben semmiféle felekezeti ellentét fel nem merült és diákjaink egymás vallásának megbecsülésében növekednek fel.

Egyesületünk a különböző vallásfelekezetekhez tartozó növendékeket arányszám szerint veszi fel. Ezen arányszám azonban az iskolaszanatóriumban év végén vizsgázó növendékeknél nem tűnik ki, mint-hogy az év közben ápolt növendékeknek csak egy kisebb része vizsgázik az iskolaszanatóriumban.

Hazafias nevelés. A hazafias nevelés erősítésére szolgáltak lélekemelő ünnepségeink. Szeptember 8-án az országzászló előtt tisztelegtünk, utána tanévnyitó ünnepélyt tartottunk, amelyen a tanulmányi vezető vázolta növendékeink kötelességeit a hazával, szüleivel, az iskolával, egymással és önmagukkal szemben. Október 6-án gyászistentisztelettel és rövid ünnepséggel hódoltunk az aradi vértanúk emlékének. Március 15-én az állami gimnázium hazafias ünnepélyén vettek részt tanulóink. Május 30-án tartottuk a hősök emlékünnepét: e napon növendékeink testületileg vettek részt a község által rendezett nagyszabású ünnepségen. A június 20-án tartott záróünnepélyvel fejeztük be a tanévet.

Emlékórákat is tartottunk. Szeptember 18-án Buda visszavételéről, október 26-án a Finn-Ugor testvériségről emlékeztünk meg egy-egy órában, október 30-án tartottuk a takarékosági napot, november 5-én Ilinyi Jánosról, december 10-én a hős limanovi huszárokról, december 12-én Báthory István erdélyi fejedelemről és lengyel királyról, április 3-án néhai kultuszministerünkről, báró Wlassics Gyuláról tartottunk emlékórát, június 3-án a könyvnapról és június 4-én a trianoni gyászos békekötésről emlékeztünk meg.

Tanítási óráinkon éber gonddal örködtünk a nemzeti öntudat ébrentartásán és fejlesztésén. Minden külföldi intézményt, amelyről a történelemben tanultak növendékeink, a hazai viszonyokra vonatkoztattunk. Nem mulasztottunk el egy alkalmat sem, hogy rámutassunk a magyarság szellemi értékeire, akár a tudomány, akár a művészetek, akár egyéb téren szereztek dicsőséget nemzetünknek. Jól

esett látni, hogy minden növendékünknek fel-fel csillant ilyenkor a szeme, mert mint magyar ember részesnek érezte magát a nagy magyarok sikerében.

A tanítás. A tanítás általában olyan óraszámban folyt, mint a nyilvános iskolákban. A tantervek és utasítások alapján végeztük az anyagot, természetesen a módszert intézményünk különleges feladataihoz alkalmaztuk. Mivel több iskolatípus növendékei járnak iskolánkba, nem osztályrendszer szerint folyt a tanítás, hanem azok a tanulók jöttek össze egy-egy órára, akiknek tanterve egyezett. Tehát nem osztályok vannak iskolánkban, hanem a tanároknak vannak tantermei és az előírt időben a tanulók mennek az illető tanár tantermébe. Így sikerült biztosítanunk, hogy a tanulók ugyanúgy és ugyanazt az anyagot végezték el, mint ha eredeti iskolájukban folytatták volna tanulmányaikat. Voltak olyan növendékek, akik évközben gyógyultan visszatértek előbbi intézetükbe s minden zökkenő nélkül folytathatták tanulmányaikat, mert még leckéül is szinte napi pontossággal az volt feladva, ami régi iskolájukban. Hasonlóképen voltak azok is, akik évközben jöttek intézetünkbe. Előnye iskolánknak az a körülmény, hogy egy tanárnak a keze alatt egy órán kevés növendék van és így mindegyikkel tud egyénileg foglalkozni. Örvendetes tényként könyvelhetjük el, hogy még a gyenge tanulók is ilyen nevelés mellett átlagosan jobb tanulmányi eredményt mutattak fel, mint előzőleg.

Szemléltetés terén a helybeli gimnázium előzékenységéből meg volt minden eszközünk a jó szemléltető oktatásra. A gimnázium kitűnően felszerelt fizikai, természetrajzi és kémiai szertára tanárainknak és növendékeinknek rendelkezésére állott s a gimnázium tanárai készségesen segítettek a bemutatóórák előkészítésében. Filmoktatásunk is megindult és az elmúlt évben 54 tanulmányi filmet mutatunk be növendékeinknek.

Fegyelem. Fegyelmi eljárásunkban a szeretetnek és megértésnek magasabb szempontjai vezettek bennünket. Minden fegyelmező ténykedésünkkel arra törekedtünk, hogy javítsunk és nem arra, hogy ítélkezzünk. Súlyosabb fegyelmi vétség nem is adódott. Egy-két kisebb kilengés esetében megértő szeretettel intéztük el az ügyet.

A szülőkkal való érintkezés, a legközvetlenebb volt. A szülő megérkeztekor azonnal beszélhetett a tanulmányi vezetővel és a tanárokkal.

Az iskolaszanatórium középiskolai tanulói

(g. = gimnázium, rg. = reálgimnázium, r. = reálistkpla, lg. = leánygm, ll. = leánylicem.)

A tanuló neve és vallása	Iskolatípus	Osztály	Hittan	Magyar	Latin	Német	Görög, franc., Angol	Történelem	Művészeti	Földrajz	Teu., Végytan	Fizika	Menny.	Abt., t. eom.	Filoz., Ped.	Rajz	Ének	Tandijkedv.
Barátossy Jenő ev.	g.	I.	1	2	3	—	—	—	—	2	1	—	3	—	—	2	—	4f.
Füstös Árpád rk.	"	"	1	1	3	—	—	—	—	2	2	—	3	—	—	2	—	—
Ocskay Sándor rk.	"	"	3	3	3	—	—	—	—	3	3	—	3	—	—	3	—	—
Tóth Erzsébet ev.	lg.	"	2	2	—	2	—	—	—	2	2	—	3	—	—	3	—	mh.
5 Vadányi Mária rk.	"	"	1	2	—	3	—	—	—	3	3	—	3	—	—	3	—	4f.
Galambos Győző izr.	g.	II.	1	2	3	—	—	—	—	2	2	—	1	—	—	3	—	—
Gyökeres Klára ref.	lg.	"	1	1	—	1	—	—	—	2	2	—	—	—	—	1	—	4f.
Hámori Erzsébet ev.	"	"	1	3	—	2	—	—	—	3	2	—	2	—	—	1	—	4f.
Hasznosi László rk.	g.	"	1	4	3	—	—	—	—	3	3	—	3	—	—	3	—	3f.
10 Pártos Andor rk.	"	"	1	2	3	—	—	—	—	3	3	—	2	—	—	2	—	mh.
Ernyey Márta rk.	lg.	III.	2	2	—	3	2	2	—	2	—	—	3	—	—	2	—	3f.
Lecl-Össy István ref.	rg.	"	1	3	3	3	—	3	—	1	—	3	3	—	—	2	—	—
Lecl-Össy Sándor ref.	g.	"	1	1	1	2	—	1	—	1	—	1	1	—	—	1	—	4f.
Szócska Adorján gk.	rg.	"	2	3	4	3	—	3	—	3	—	2	2	—	—	2	—	—
15 Szócska Emil gk.	"	"	2	3	4	3	—	3	—	3	—	2	3	—	—	2	—	—
Schwilgin Mária rk.	lg.	"	1	1	—	2	3	3	—	3	—	—	—	—	—	2	—	4f.
Spáth Oszkár rk.	rg.	"	1	1	1	3	—	1	—	1	—	1	1	—	—	3	—	4f.
Varga Rózsa rk.	ll.	"	1	2	—	3	2	3	—	3	—	3	—	—	—	2	—	4f.
Baros György	g.	IV.	1	2	2	—	2	—	—	1	1	—	2	—	—	3	—	4f.
20 Berzeviczy Éva	lg.	"	2	3	—	3	4	3	—	3	3	—	2	—	—	1	—	—
Frühwald László rk.	rg.	"	1	1	1	1	—	1	—	1	1	—	2	—	—	1	—	mh.
Karay Miklós rk.	r.	"	2	3	—	3	3	3	—	3	3	—	3	3	—	3	—	3f.
Kardos Ferenc rk.	gr.	"	1	3	4	3	—	2	—	1	1	—	2	—	—	2	—	3f.
Pintér Marianne ev.	ll.	"	1	3	—	1	1	3	—	3	—	2	—	—	—	1	—	4f.
25 Schramm Endre izr.	rg.	"	3	2	3	3	—	3	—	3	3	—	3	—	—	3	—	—
Szilágyi Lajos rk.	"	"	1	3	3	3	—	3	—	2	3	—	3	—	—	3	—	—
Kápolnás Edgár ev.	"	V.	2	4	4	4	2	3	—	—	2	—	4	—	—	2	—	4f.
Krausz László rk.	"	"	1	2	4	3	3	—	—	—	3	—	3	—	—	1	—	—
Lambrecht Miklós ev.	"	"	1	2	4	3	3	2	—	—	2	—	3	—	—	1	—	4f.
30 Lovas László rk.	"	"	1	1	3	2	1	2	—	—	1	—	1	—	—	1	—	4f.
Németh György rk.	g.	"	3	3	4	4	4	2	—	—	3	—	4	—	—	1	—	—
Schaller Edit rk.	lg.	"	1	1	2	3	3	2	—	—	3	—	1	—	—	—	—	3f.
Steinmann Éva rk.	"	"	2	3	3	3	3	3	—	2	3	—	3	—	—	—	—	3f.
Szilágyi György izr.	rg.	"	1	2	2	2	2	2	—	—	2	—	2	—	—	3	—	4f.
35 Zsarnóczay Katalin rk.	lg.	"	1	2	1	2	2	2	1	—	2	—	1	—	—	—	—	4f.
Bognár Andor ref.	rg.	VI.	1	2	2	3	3	3	—	2	2	—	3	—	—	2	—	4f.
Bossányi Mária rk.	lg.	"	1	1	3	3	1	3	2	—	3	—	3	—	—	—	—	4f.
Forgács Miklós rk. ism.	rg.	"	2	4	3	3	3	3	—	2	3	—	3	—	—	3	—	—
Glacz Béla rk.	"	"	1	3	2	2	3	2	—	2	1	—	3	—	—	2	—	4f.
40 Kalith András ev.	"	"	2	3	3	3	3	3	—	3	3	—	4	—	—	3	—	3f.
Málek László rk.	"	"	1	3	3	3	4	2	—	1	1	—	2	—	—	1	—	—
Ráduly Anna rk.	ll.	"	3	3	—	3	2	3	—	—	3	—	3	—	—	—	—	4f.
Szabóky Anna rk.	lg.	"	2	3	3	2	3	3	—	2	3	—	2	—	—	—	—	—
Tolnai Károly ev.	g.	"	1	1	2	2	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	4f.
45 Balácsi Ferenc rk.	rg.	VII.	1	3	3	3	3	1	—	2	—	2	—	—	—	1	—	4f.
Béres István rk.	"	"	1	3	2	3	1	1	—	1	—	1	2	—	—	1	—	4f.
Pogány György izr.	"	"	1	2	3	3	2	3	—	2	—	3	3	—	—	3	—	3f.
Tassi Irma rk.	ll.	"	2	3	—	4	3	3	—	2	—	3	3	—	—	3	—	4f.
Bachner Róbert ev.	r.	VIII.	1	1	—	3	1	2	—	3	—	2	2	1	—	2	—	4f.
50 Hofbauer Géza rk.	rg.	"	2	2	3	3	3	3	—	—	—	3	3	—	—	2	—	4f.
Szabó Pál rk.	g.	"	1	2	2	3	3	3	—	—	—	3	3	—	—	2	—	4f.
Tóth László rk.	rg.	"	1	2	2	3	2	3	—	—	—	2	3	—	—	2	—	4f.

Osszesen : 52.

Az iskolaszanatórium polgári iskolai tanulói:

A tanuló neve és vallása			Osztály	Hittan	Magyar	Német	Történelem	Földrajz	Természettan	Fizika	Számt.-mértan	Ásv.-vegytan	Közgazd.-tan	Mezőgazd.-tan	Egészségtan	Háztartástan	Rajz	Kézimunka	Ének	Szépírá	Testgyakorlás	Írásb. külalak	Ált. osztályzata	Tandij kedv.foka
	Kálmán János rk.	I.	1	2	1		1	2	—	2	—	—	—	2	—	—	2	1	—	—	2	3	2	5.f.
	Fekete György rk.	II.	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	3	—	—	2	1	—	—	2	3	1	—
	Krausz Ottó izr.	II.	1	3	3	3	3	3	—	3	—	—	—	3	—	—	3	2	—	—	2	2	3	—
	Koppányi Imre rk.	III.	3	2	3	3	2	—	2	3	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	2	2	3	—
5.	Prohászka Ferenc rk.	IV.	2	1	1	2	2	—	—	2	2	2	2	1	1	—	1	2	—	—	2	2	2	5.f.
	Tálasz Duilió rk.	IV.	2	1	2	1	2	—	—	2	1	1	—	—	1	—	2	2	—	—	2	2	2	5.f.
	Kovács Gabriella rk.	I.	2	3	3	—	3	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	fm.	3	2	fm.	3	3	2.f.
	Thurzó Veronika rk.	I.	1	1	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	fm.	3	2	fm.	1	1	3.f.
	Török Emma ev.	I.	2	3	3	—	4	3	—	3	—	—	—	—	—	—	3	3	3	2	2	2	4	—
10.	Farkas Sarolta ref.	II.	1	3	3	—	3	4	—	3	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2	2	4	5.f.
	Nyitrai Mária ref.	II.	1	3	3	—	4	3	—	3	—	—	—	—	—	—	3	fm.	fm.	3	3	4	3.f.	
	Szabados Gizella rk.	II.	3	3	3	—	4	3	—	4	—	—	—	—	—	—	3	fm.	3	3	fm.	3	5.f.	
	Fonyódi Mária rk.	III.	1	1	2	2	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	5.f.	
	Lengvel Stefania rk.	III.	2	2	1	2	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3.f.	
15.	Varságh Adrienne ev.	III.	1	1	1	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	fm.	1	1	1	1	1	1	5.f.
	Karay Mária rk.	IV.	2	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2	1	1	1	1	2.f.	
	Keresztes Noémi rk.	IV.	1	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2	2	1	1	1	1	2.f.	

Az iskolaszanatórium elemi iskolai tanulói.

Sorszám	Névsor	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcst.	Beszéd és értetenyak.	Olvasás és olvasmánytan	Írás	Foglalmazás	Helyesírás és nyelvi magy.	Számítan és mérésian	Földrajz	Természetráiz gazdaságtan	Rajzolás	Éneklés	Kézimunka	Testgyak.	Írásbeli dolg. külső alakja
I.																	
1.	Füredi Rezső rk.	1	1	1	1	2	2	—	—	2	—	—	—	1	—	1	2
2.	Szücs Zsuzsana ref.	1	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1
3.	Temesvári Pál rk.	1	2	1	2	1	3	—	—	4	—	—	—	2	—	1	2
4.	Váradí Lajos rk.	1	1	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1
II.																	
1.	Fehér Xavér Ferenc rk.	1	1	1	1	2	2	1	1	2	—	—	2	2	1	1	2
2.	Hörömpö Anna ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
3.	Molnár Mária ref.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1	1	1	1	2
4.	Pápay Márta ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
5.	Thurzó Györgyi rk.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	—	—	1	1	1	1	1
III.																	
1.	Eichbaum Gyula izr.	2	2	4	3	4	4	4	5	5	—	4	3	2	2	2	2
2.	Hesp Ede ev.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	1	1	1	1	1	1
3.	Kozma Géza ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
4.	Letzel Róza rk.	1	1	1	1	2	1	2	2	2	—	1	1	1	1	1	1
IV.																	
1.	Dargay Attila ref.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1
2.	Farkas András ref.	2	2	1	1	3	2	2	3	3	3	2	1	2	2	1	2
3.	Szabó Margit rk.	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	1	1	2
4.	Hámorszky Klára rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.	Paál László rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
V.																	
1.	Hegyi Júlia ev.	1	1	2	2	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2	1	1
VI.																	
1.	Koleszár Zoltán rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen : 20																	

A tanulók szüleinek foglalkozása.

Középbirtokos: 1.
Kisbirtokos: 1.
Földműves: 1.
Gazdasági tisztviselő: 3.
Kisiparos: 2.
Ipari v. bányászati tisztviselő: 2.
Egyéb ipari segédszemély: 2.
Kiskereskedő: 3.
Kereskedelmi tisztviselő: 5.
Közlekedési tisztviselő: 6.
Közlekedési segédszemély: 4.
Köztisztviselő: 19.
Pap, tanár, tanító: 12.
Másféle értelmiségi: 5.
Közhivatalban alkalmazott altiszt v. szolgál: 4.
Katonatiszt: 2.
Nyugdíjas köztisztviselő: 11.
Nyugdíjas altiszt: 3.
Egyéb foglalkozású: 3.

A MAGYAR ISKOLASZANATÓRIUM EGYESÜLET

Svábhegyi Iskolaszanatóriumnak

Tanulmányi Értesítője

az 1936—37. évről.

Közzéteszi: *Korpás Ferenc*
tanulmányi vezető.

I. ISKOLÁNK TÖRTÉNETE.

A Magyar Iskolaszanatórium Egyesület svábhegyi Iskolaszanatóriuma 1936. október 4-én kezdte meg működését Budapesten, I., Mártonhegyi-út 6. szám alatt, a Svábhegyi Fogaskerekű Állomással szemben fekvő ötholdas parkban. Ez a fenyvesekkel körülkerített páratlan szépségű és egészséges fekvésű épület nagyrészen Dreher Jenő és neje, Haggenmacher Lili, nagylelkű ajándékozása révén jutott az Egyesület birtokába. A felavatási ünnepség 1936. október 25-én Horthy Miklósné és Augusztia főhercegasszony, nemkülönben a politikai, társadalmi és tudományos világ legelőkelőbb kiválóságainak jelenlétében történt. Az iskola célja a gyöngye testalkatú, betegségre hajlamos, vagy súlyosabb betegség után megerősítésre szoruló tanulók gyógyítása, tanítása és nevelése. A tanulók állandó orvosi ellenőrzés és kezelés mellett rendszeres tanításban részesülnek, hogy rendesen vizsgázhassanak és tanulmányaikban betegségük miatt el ne maradjanak. A cél tehát kettős: gyógyítás és tanítás. Az iskolaszanatórium tanulói a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által a tanév végén kiküldött bizottság előtt vizsgálatot tesznek és államérvényes bizonyítványt nyernek. Az intézet egész éven át — vakációban is — működik és oda a tanulók bármikor felvételt nyerhetnek.

Iskolánk a jelen 1936/37. tanévben fennállásának első évét töltötte be.

II. HATÓSÁGOK.

A Svábhegyi Iskolaszanatórium fenntartója a Magyar Iskolaszanatórium Egyesület. Elnöke: gróf Zichy János v. b. t. t. Ügyvezető elnöke: F. Szabó Géza ny. főispán. Alelnök-főtítkára: dr. Gönczi Elemér, m. kir. kormányfőtanácsos.

Iskolánk a magy. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium felügyelete alatt áll, amelyet a budapesti tankerületi főigazgatósága által gyakorol.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter: Hóman Bálint dr. Államtítkár: Tasnádi Nagy András dr.

Helyettes államtítkár: báró Wlassics Gyula báró.

Ügyosztályfőnök: Körösy László dr. min. tanácsos.

Miniszteri megbízott: Laszkáry Miklós dr. min. tanácsos.

A budapesti tankerület kir. főigazgatója: Pintér Jenő dr. egyetemi ny. r. tanár, a debreceni Tisza István Tudományegyetem díszdoktora, a Magyar Tudományos Akadémia, a Szent István Akadémia, a Kisfaludy Társaság, a Petőfi Társaság tagja, stb.

III. TANARI TESTÜLET.

Korpás Ferenc, tanulmányi vezető, az állami Werbőczy gimnázium igazgatója, címzetes tanker. kir. főigazgató. Lakása: Budapest, I., Attila-utca 1.

Begyáts László okl. tanár. Szaktárgyai: latin és görög nyelv és irodalom. Tanította a magyar, latin és francia nyelveket, történelmet és könyvvitelt. Tanít öt év óta. Lakik: Budapest, I., Mártonhegyi-út 6. az intézet épületében.

Hunek Emil okl. tanár és okl. vegyészmérnök. A tanulmányi vezető állandó helyettese. Szaktárgyai: természetrajz, földrajz, vegytan. Szaktárgyain kívül tanított ábrázoló mértant és angol nyelvet. Tanítási éveinek száma 17. Lakik: Budapest, I., Mártonhegyi-út 6. az intézetben.

Kerekes Sándor. Szaktárgyai: német és francia nyelv és irodalom. Szaktárgyain kívül tanította a történelmet. Tanít egy év óta. Lakik: Budapest, I., Mártonhegyi-út 6. az intézetben.

Óhegyi Ernő okl. tanár. Szaktárgyai: mennyiségtan, természet-tan. Cserkésztsízt, cserkészparancsnok. Szaktárgyain kívül tanított

magyar nyelvet és kereskedelmi számtant. Tanít 3 év óta. Lakása: Budapest, I., Mártonhegyi-út 6. az intézetben.

Vallásoktatók:

Dr. Szabó János svábhegyi r. k. plébános. Tanította a r. k. vallású növendékeinket.

Hüttl Armin ág. hitv. ev. lelkész és vallástanár, okl. tanító. Tanította a protestáns vallású növendékeinket.

Fenyvesi Sámuel, a svábhegyi elemi iskola izr. hitoktatója, tanította az izraelita vallású tanulóinkat.

IV. AZ ISKOLAI ÉV TÖRTÉNETE 1936—37-BEN.

Okt. 4. Az intézet vezetőségével értekezletet tartottunk, részletesen körvonalaztuk a működés alapelveit.

Okt. 5. Alakuló értekezlet. Megkezdődött a tanítás.

Nov. 1. Walient Péter tanár eltávozott és helyét Óhegyi Ernő tanár foglalta el.

Nov. 8. Megalakult az iskola Önképzőköre.

Nov. 27. Első módszeres értekezlet.

Nov. 29. Az intézet vezetőségének értekezlete.

Dec. 6. Kormányzó úr Ö Főméltósága névnapja. Este szülők és hozzátartozók jelenlétében ünnepély.

Dec. 7. Használatba vettük a korcsolya- és ródlipályát.

Dec. 11. Első filmelőadás.

Dec. 18—19. A római katolikus tanulók szent gyónása és áldozása.

Dec. 27. Bornemisza Géza ipar- és kereskedelemügyi miniszter úrnak és nejének látogatása.

Dec. 29. Meglátogatta intézetünket Zichy János gróf úr, egyesületünk elnöke, neje és Hubay Jenőné.

Febr. 16. Első osztályozó értekezlet.

Febr. 26. Második módszeres értekezlet. Kerekes Sándor tanár megkezdte működését.

Márc. 11. Rendkívüli értekezlet.

Márc. 15. Ünnepély.

Ápril. 19. Második ellenőrző értekezlet.

Jún. 7. A Budapest székesfővárosi népművelési bizottság tagjai megtekintették iskolánkat.

Jún. 8. Írásbeli vizsgálatok.

Jún. 9. Szóbeli vizsgálatok.

Jún. 10. A tanév bezárása.

V. SZEMÉLYI ÜGYEK.

A Magyar Iskolaszanatórium Egyesület 1936. június 23-án megtartott évi közgyűlése jóváhagyta Korpás Ferencnek, a Verbőczy gimnázium igazgatójának, címzetes tankerületi kir. főigazgatónak a Svábhegyi Iskolaszantóriumban tanulmányi vezetői minőségben való megbízását. A budapesti tankerület kir. főigazgatója Pintér Jenő dr. ezi a működést 1936. szeptember 26-án 3. G. a./12—1936/37. sz. rendeletével engedélyezte. Ugyancsak az egyesület vezetősége Wallent Péter mennyiségtan-természettan szakos tanárt a szentgotthárdi iskolaszanatóriumból áthelyezte intézetünkhöz. Innen azonban egy hónapi működés után a szentgotthárdi állami gimnáziumhoz kapott kinevezést. Alkalmazást nyertek még intézetünkhöz: Begyáts László, latinból és görögből képesített középiskolai tanár, Hunek Emil természetrajzból, földrajzból, kémiából képesített okl. tanár és okl. vegyészmérnök, Óhegyi Ernő okl. tanár szaktárgyai: mennyiségtan, természettan és utóbb Kerekes Sándor, kinek szaktárgyai: német és francia nyelv és irodalom.

Intézetünket, illetőleg a Magyar Iskolaszanatórium Egyesületet a tanév folyamán súlyos veszteség érte ügyvezető elnökének, Kálmán Gusztáv v. b. t. t., nyug. kereskedelemügyi államtitkárnak 1937. január 23-án bekövetkezett halálával. Kálmán Gusztáv közéletünknek ama kiválóságai közé tartozott, akik Tisza István történelmi alakja körül csoportosulva vezették egy boldogabb korban a magyar közügyeket. 1859-ben született Szenicén, egyetemi tanulmányainak elvégzése után állami szolgálatba lépett, s hosszú ideig a kereskedelemügyi minisztériumban teljesített szolgálatot. Miniszteri tanácsos volt, amikor Kolozsvárott 1910-ben a Nemzeti Munkapárt programjával országgyűlési képviselővé választották. A parlamentben Tisza István gróf szűkebb környezetéhez tartozott. A kereskedelemügyi minisztérium politikai államtitkára lett, számos kitüntetést kapott. Különös érdemeket szerzett a háború alatt a különböző frontokon harcoló csapatok ellátása körül. A háború után nemcsak gazdasági kérdésekkel foglalkozott, hanem a magyar társadalom karitatív életében is tevékeny részt vett, s főképen a Magyar Iskolaszanatórium Egyesület megalapítása és felvirágoztatása körül vannak elévülhetetlen érdemei. Mint az Egyesület ügyvezető elnöke éveken keresztül dolgozott önzetlen idealizmussal a tanulóifjúság egészségügyi védelmének érdekében, s nemes tevékenységének utolsó kiemelkedő

mozzanata a Svábhegyi Iskolaszanatórium megalapításakor volt az a lelkes nagy buzgalom, mellyel kivette részét ő is. Temetése január 26-án nagyszámú előkelő közönség jelenlétében folyt le a farkasréti temetőben, ahol barátainak és tisztelőinek nevében F. Szabó Géza nyug. főispán, a Magyar Iskolaszanatórium Egyesület elnöke mondott megindító búcsúztatót, tömör és plasztikus képet rajzolva Kálmán Gusztáv két arculatáról: az alkotó politikusról és a magyar gyermek nemesszívű jötevőjéről. Emlékét a Magyar Iskolaszanatórium Egyesület hálás kegyelettel fogja ápolni.

Valláserkölcsei nevelésre az intézet nagy gondot fordított. A tanulók a napot imával kezdték és imával végezték. Étkezések előtt és után közösen imádkoztak. Karácsonyi, husvéti, újévi ünnepnapok, minthogy tanulóink legnagyobb része azokat az intézetben töltötte, meghitt családi kör szellemében folytak le. A r. k. tanulók minden vásár- és ünnepnap szentmisét hallgattak a svábhegyi r. k. plébánia templomban. Karácsonykor és husvétkor a szent gyónáshoz és szent áldozáshoz járultak. A protestáns vallású tanulók szintén résztvettek a svábhegyi templomukban a vasárnapi istentiszteleteken. Többek közülük konfirmáltak. Az izraeliták ünnepeiket szintén megtartották.

A *hazafias nevelés* erősítésére minden kínálkozó alkalmat megragadtunk. Az integritás gondolatát éberen ápoltuk tanulóink lelkében. Mindazokat a nemzeti lelkesítő ünnepélyeket, melyeket a rádió közvetített, növendékeink testületileg meghallgatták. Külön műsor keretében ünnepeltük meg március 15-ét. A hősök emlékünnepegyén minden tanuló a maga által szedett mezei virágból kötött csokrot helyezett el a svábhegyi hősök emlékművére. Egyéb ünnepélyes évfordulókról a tanítás keretében emlékeztünk meg. (Finn-ugor rokonság, Báthory István, id. Wlassics Gyula báró, anyák-, könyv-, madarak-, fák, takarékoság napja, stb.)

A *tanítás* az iskolában minden fajta osztályban, az érvényben lévő állami Tanterv és Utasítások rendelkezései szerint történt. Oriási nehézségek elé állítja az oktatás az intézet tanárait, mert a tanulók különböző időkben lépnek be az intézetbe, az ország különböző iskoláiból jönnek és más-más tankönyvek beosztásai szerint haladtak a tanulásban. Egy-egy tanítási óra sokszor csak 25—30 percből áll és ezek sem egymás után következnek, hanem az orvosi különféle rendelkezések miatt elszórtan orvosi látogatás, fekvőkúrák ideje között tarthatók meg. A tanároknak ezt a sokféle rendszertelenséget egy egységes irányba kell összefogni, mert csak így tudnak

haladni. Nagy akadály a tanítás menetében, hogy ahányszor egy új osztályt kellett nyitnunk, mindannyiszor új órarendet kellett készítenünk. Az egész év folyamán 8 órarend szerint kellett haladnunk. Hogy a tanítás ily nagy nehézségek mellett is lehetséges volt, az csak a tanárok kiváló munkateljesítményének az érdeme. Része van azonban ebben annak a körülménynek is, hogy a tanulókkal az osztály kisebb létszáma miatt egyénileg tudtak foglalkozni, így a hiányokat minden zökkenő nélkül tudják pótolni. Hogy ez a munka sikeres volt, azt számtalan olyan növendékünk igazolja, aki évközben egészsége helyreálltával, visszament anyaintézetéhez és minden fennakadás nélkül tudott tovább haladni régi osztálytársaival. Ezzel gyakorlatilag igazolták iskolánk legfőbb céljának jogosultságát és az elgondolás helyességét, hogy azok a tanulók rendesen elvégezhesék iskolai tanulmányaikat, ne veszítsenek időt és osztályt, akik a zárt levegőjű, zsúfolt iskolákban eddig képtelenek voltak tanulmányaikat folytatni és a tanévet elveszíteni vagy ismételni voltak kénytelenek. Azok a tanulók, akiknek egészségi állapota az év végén sem engedte meg, hogy iskolájukba visszatérjenek, azok itt nálunk tettek magánvizsgát a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium által kiküldött vizsgáló bizottság előtt. E vizsgálatok az átlagon felüli jó eredménnyel végeztek.

Fegyelmi szabályaink az internátusi élethez vannak megszabva. Minthogy az intézet a tanulónak nemcsak testi egészségének megszerzési lehetőségét adja meg, hanem tanulmányainak folytatását is és ezeken felül a családi otthont is pótolja, azért kell, hogy minden cselekedetük alapja a tiszteletteljes engedelmesség és bizalom legyen, mely egyrészt az előljáróik iránt való szeretetteljes érzésben nyilvánuljon meg. Ennek a testvéri érzésnek az alapja annak belátása volt, hogy az intézet előljárói az életnek legnagyobb kincsét, az egészséget és a léleknek kincsét akarják megszerezni nekik, azért ezeket hálával kell fogadni és engedelmes lélekkel viszonzni. Tanulóink e tekintetben kifogástalanul viselkedtek és az egész év folyamán nem adtak okot komolyabb rendszabályok alkalmazására. A tanárok felügyelete gondos és éber volt.

A szülőkkel való érintkezés minden vasárnap a bizalmas megbeszélések jegyében folyt le. Ezen alkalmakkor őszintén megbeszéltük a tanulók egészségi és tanulmányi állapotát. Külön szülői értekezleteket nem tartottunk, mert ezek a vasárnapi fogadások igen eredményesek és célravezetők voltak. Ezek látogatottsága igen népes

volt. Egyetlen szülő sem mulasztotta el a vasárnapi fogadó órákat. Hétköznapokon külön fogadóórákat azért nem tartottunk, mert ezek az orvosilag elrendelt fekvő kúrákat, vagy a tanulmányi rendet lényegesen megzavarták volna.

Az iskolai épület még az ősszel elkészült, de nem száradt ki teljesen, azért csak a tavasszal vettük használatba. A tél folyamán néhány hálótermet kiürítettünk és ideiglenesen ezekben tartottuk a tanítást. A tél folyamán az iskola új helyiségeit állandóan fűtöttük, így azok tavaszra teljesen kiszáradtak. Tavasszal napos és levegős tantermeinket elfoglaltuk. Az idő melegebbre fordultával azonban ezeket az üde termeket is elhagytuk és kertünk lombsátraiban elhelyezett asztaloknál, a szabadban folyt a tanítás. Az iskola épülete a telek kiemelkedő dombján délkeleti helyzetben fekszik. Van öt nagy terme, melyeknek mindegyikében 20—20 tanuló kényelmesen megfér külön kis asztalkák mellett. A helyiségek ragyogóan tiszták, az egyik oldal teljesen üvegfalás, a fal és bútor festése csupa derűt, világosságot áraszt. A termek nem osztályok, de tanárok szerint különülnek el és a tanulók így járnak át egyik teremből a másikba a tanárokhoz.

Az önképzőkör 1936. november 8-án tartotta meg alakuló gyűlését. Célja az volt, hogy teret adjon a tanulók öntevékenységének, tehetségük irányának s őket a nyílt fellépésben gyakorolja. Első elnöke Pfeifer Sándor VII. osztályos tanuló volt. A műsoron irodalmi, természettudományi felolvasások, vetítettképes szabad előadások, szavateltek szerepeltek. Három nyilvános díszülést is rendezett az önképzőkör, melyen nagy számmal jelentek meg szülők és érdeklődők is. Így 1936. december 5-én Mikulás estét, 1937. március 15-én hazafias ünnepélyt, 1937. június 10-én pedig záróülést tartott. A két utóbbi alkalommal az új elnök Pekker Emil V. osztályos tanuló mondta az ünnepi beszédet. Az Önképzőkörnek összesen tíz ülése volt, melyeken különösen sikerrel szerepeltek Ferenczy György, Galambos Gyula, Pintér György és Szalóki László tanulók. A vezető tanár: Hunek Emil.

A Sportkör. A tanulók egészségi állapota nem engedi meg, hogy tőlük nagyobb testi erőfelfejtést kívánjunk, azért a sport csak mérsékelten és válogatott irányban nyilvánulhatott meg. Erre azonban nagy lehetőségeket nyújtott a fenyvesekkel borított gyönyörű 6 holdas park, a napos játszóterek, a lombos fákkal körülvett tennispálya gyönyörű kilátással az egész fővárosra. A krikett és a ping-

pong játék százados ták árnyékába gyűjtötték a tanulókat. Télen a korcsolyapálya, ródlipálya hangos volt az ifjúság zajától. Pompás, lejtős utainkon síelőink bukdácsoltak. Kellemetlen időjárás esetén a gomb-football örömeinek hódoltak. Az izomfejlesztő tüdőerősítő torna orvosi rendeletre reggelenként a szabadban folyt le.

AZ ÉVVÉGI VIZSGÁLATOK EREDMÉNYE.

A Svábhegyi Iskolaszanatóriumban a június 8-án és 9-én megtartott magánvizsgálatok lebonyolítására a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1937. február 16-án kelt 31.119/1937. V. 1. szám alatt kiadott rendeletével a budapesti XIV. kerületi állami Szent István gimnázium tanári testületét bízta meg. A budapesti tankerületi kir. főigazgatóság a vizsgálatok elnökéül 3015. 1936—37. sz. rendeletével Oberle József gimn. igazgató, tanügyi tanácsost küldte ki. A vizsgáló bizottság tagjai voltak: dr. Nagy Pál igazgató, dr. Barna F. János, dr. Biró Lajos, Danielisz Jenő, Frecska István, dr. Gruber Miklós, Gulyás Sándor, dr. Hajdu János, Hell Imre, Jávör Andor, Kresznerits Károly, Marczinkó Andor, Rónay Kázmér, dr. Schwartz Benjámín, dr. Szabó Ferenc, Szalay György, Weger Henrik tanárok.

Az iskolaszanatóriumban vizsgázott növendékek eredménysorozata.

Osz- tály	A tanuló neve, vallása. Az előző osztályt hol végezte?	Mennyi időt töltött az Iskolaszanató- riumban?													
			Vallás- tan	Magyar	Latin	Német	Francia	Angol	Történelem	Földrajz	Természettan	Művészet	Természettan	Ábrázoló művészet	Rajz
I. oszt.	Prokisch Zoltán r. k.	1936. XI. 2- 1937. VI. 12.	2	1	1	—	—	—	—	1	2	2	—	—	2
	Siegler János izr.	1937. I. 4- 1937. VI. 10.	1	2	2	—	—	—	—	1	1	2	—	—	2
II. oszt.	Auerbach Károly izr. Nyiregyházi ág. h. ev. Kossuth Lajos gimnázium	1936. XI. 7.	1	1	1	—	—	—	—	1	2	2	—	—	2
	Papp Oszkár r. k. Budapest áll. Verböczy István gimnáziumban	1936. X. 12.	2	2	2	—	—	—	—	1	2	2	—	—	2
IV. oszt.	Friss György izr. Budapesti Tanárképző- intézeti Gyak. gimn.	1936. XII. 15.	2	3	3	3	—	—	2	2	3	3	—	—	2
	Pietsch Tibor r. k. Debreceni kegyesrendi reál-gimnázium	1937. II. 16- 1937. VI. 11.	2	2	3	2	—	—	3	1	1	2	—	—	2
V. oszt.	Harsányi László r. k. Karcagi református gimnázium	1937. I. 8.	2	2	2	2	—	3	1	—	2	2	—	—	2
	Pekker Emil r. k. Tatai kegyesrendi gimnázium	1936. XI. 3- 1937. VI. 12.	2	2	1	1	1	—	1	—	1	2	—	—	2
	Sclaih Frigyes r. k. Budapesti kegyesrendi gimnázium	1936. X. 19- 1937. VI. 11.	2	1	2	2	2	—	2	—	2	2	—	—	—
	Szalóki László izr. Soproni állami gimn.	1936. X. 5.	1	2	2	3	3	—	2	—	3	3	—	—	2
	Wieland Gyula ev. Szentgotthárdi állami reál-gimnázium	1936. X. 5- 1937. VI. 12.	1	2	3	3	3	—	3	—	3	3	—	—	3
VII. oszt.	Grünfeld László izr. Székesfehérvári Ybl Mik'ós reáliskola	1936. XI. 16.	2	3	—	3	4	—	3	3	3	3	3	2	1

A növendékeink szülei közül:

Földbirtokos: 2.

Gazdasági tisztviselő: 1.

Kisiparos: 3.

Kereskedő: 7.

Ipari és keresk. tisztv.: 9.

Vállalkozó: 1.

Köztisztviselő: 4.

Tanár, tanító: 2.

Orvos: 3.

Mérnök: 2.

Ügyvéd: 5.

Katonatiszt: 3.

Közjegyző: 1.

Gyógyszerész: 1.

ELEMI ISKOLA.

A Magyar Iskolaszanatórium Egyesület Svábhegyi elemi iskolája 1937. március hó 8-án nyílt meg, mint nyilvánosjogú elemi iskola bennlakó fiú- és leánynövendékek számára. Az iskola Schmeisser Irén okleveles tanítónő vezetése alatt négy osztállyal indult meg. Április 8-ig bezárólag 11 tanulót vettünk fel iskolánkba. Közülük kettő meggyógyult és visszatért régi iskolájába. Iskolánkat a körzeti iskolafelügyelő, Ölveczki Pál május 22-én meglátogatta, hogy ellenőrizze munkánkat. Az évről vizsgát Csontag Győző tanügyi titkár elnökelete alatt június hó 9-én tartottuk meg. Vizsgát tett 3 elsőosztályos, 2 másodikos, 2 harmadikos és 2 negyedik osztályos tanuló. A gyermekek az aránylag rövid szorgalmi idő alatt — legtöbbjük ebben az évben 2—3 hónapot mulasztott — pótolták azt, amit otthon gyenge egészségük következtében nem pótolhattak volna.

Elemi iskolai növendékek névsora:

I. osztály: Böcs László, Körmendy Imre, Jáki György, Tomaj Zsuzsa.

II. osztály: Günczler Pál, Székely Doby Sándor.

III. osztály: Pálfalvy Gyula, Philippovich Viktor.

IV. osztály: Fuchs Péter, Sövény Béla, Szöllőssy Pál.

TÁJÉKOZTATÓ.

Intézetünk legfőbb célja a gyenge egészségű gyermekek megerősítése úgy, hogy tanulmányi idejükből ne veszítsenek semmit, ne kelljen az osztályt ismételnök. Gyógyulást találnak és oktatásban részesülnek. A tandíj az állami iskolák tandíjával azonos. A tananyag a törvényes középiskolák tanterveinek megfelelő. Az intézet az egész polgári év alatt működik. A törvényes tantervtől és tan-

menettől anyagban és időben eltérő oktatásért külön tandíj fizetendő. Részletes felvilágosítással a központi iroda (Sándor-u. 26) szolgál.

A nyár vakációs hónapjai alatt intézetünkben vidám élet folyt. Rövid kirándulásokat tettünk a Svábhegy különböző részeire és a Jánoshegyre. Növendékeink főleg itthon szórakoztak a nagy kertben különböző tornajátékokkal és más társasjátékkal. Itt is kifejezzük hálás köszönetünket Darányi Kálmánné kegyelmes asszonynak azért a nagyon szórakoztató játékokért, melyekkel intézetünk növendékeit megajándékozta. Esős napokon csoportok alakultak és jókedvűen sűrögtek-forogtak a társasjátékok körül. Zene, ének és előadóművészeteket is sűrűn rendeztünk vacsora után. Néha tűzijátékkal szórakoztattuk az ifjúságot dr. Kleisl Károly főorvos úr ajándéka folytán, amiért a megörvendeztetett gyermeki szívben találjon hálát és köszönetet.

Komoly munka is folyt a nyári hónapok alatt. Egyrészt tanítottuk azokat, akik vizsgákkal betegségük miatt elmaradtak, másrészt társalgás révén idegen nyelvoktatásban részesültek azok, akiknek állapota ezt megengedte. A tanári testület minden tagja a nyári hónapok alatt is heti 14—16 órát látott el.

Sok látogatója is volt intézetünknek, kik valamennyien megelégedéssel és elragadtatással szemlélték az ott folyó életet.

Fölvételi feltételek:

1. A *Svábhegyi Iskolaszanatóriumban* jelenleg csak gimnáziumi, reáliskolai, kereskedelmi iskolai és polgári iskolai fiúnövendékek, valamint elemi iskolai fiú és leány növendékek vétetnek fel. Középiszkolai leánynövendékek ezidőszerint nem vehetők fel, míg az e célra szolgáló iskolaszanatóriummi részt az egyesület fel nem építi.

A *Szentgotthárdi Iskolaszanatórium* növendékei a következő iskolatípusokban nyerhetnek szakszerű oktatást: gimnázium, reáliskola, leánygimnázium, polgári fiú- és leányiskola, felsőkereskedelmi fiú- és leányiskola, tanító- és tanítónőképző és elemi iskola.

2. Az esedékes hivatalos vizsgálati és tandíjak minden év május hó 15-ig fizetendők le a tanulmányi vezetőnél. A kultuszminiszteri rendelet értelmében azok a tanulók, akik bármely állami, kir. kath. vagy felekezeti és községi középiskolában az előirt iskolai díjakat (felvételi, tandíj) egészben vagy részben már lefizették és azt az intézeti igazgató által szabályszerűen kiállított nyugtatvánnyal igazolni tudják, ezen összegek a fizetendő díjakba beszámíttatnak. A vizsgadíjak megállapításánál is indokolt esetben kedvezmények adhatók.

Mindkét iskolaszanatóriumunkban az egész év folyamán veszünk fel tanulókat.

MECSEKHEGYVIDÉKI TUDÓGYÓGYINTÉZET.

Svábhegyi és Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumunk kiegészítéséül most állítjuk fel harmadik iskolaszanatóriumunkat, illetve tudógyógyintézetünket.

A Mecsek hegységvidékén, klimatikus, védett területen, harmincholdas ős fenyves erdőben és parkban, a néhai gróf Apponyi Sándor tulajdonát képezett és a Magyar Nemzeti Múzeumra örököül hagyott

lengyeli alapítványi kastélyt kapta meg egyesületünk 35 évi bérleti időre. Az épületet százhusz leány és fiú elemi és középiskolai tanuló részére iskolával kapcsolatos tudógyógyintézeté a legmodernebbül átalakítva és berendezve ez év folyamán adjuk át rendeltetésének.

Ápolási és ellátási díjak.

Tekintettel egyesületünk altruista jellegére, továbbá a sok időt igénybevevő, főleg írásbeli terhes felvilágosítások elkerülése céljából iskolaszanatóriumainkban felszámított díjak különbözőségére vonatkozólag a következőket közöljük:

I. Svábhegyi iskolaszanatóriumunkban az *alapidíj*, amelyben a teljes ellátás, fűtés, világítás, mosás, gyógykezelés, gyógyszerek és a nyilvános tantervhez tartozó tárgyak tanítási díja is bennfoglaltatik, naponta 5.80 P. Ezen alapidíjhoz a *szülők vagyoni és családi viszonyaihoz mérten 4.20 P-ig terjedő pótdíjat állapítunk meg.*

II. Szentgotthárdi iskolaszanatóriumunkban az *ugyancsak 5.80 P-ben megállapított iskolaszanatóriumi díjból*, — amely pedig kevesebb, dacára annak, hogy teljes oktatást is nyújt, mint bármely tanítás nélküli hasonló célt szolgáló, de iskolaszanatóriumunkkal nem egyenrangú magánintézet díja, — *a szülők családi és vagyoni viszonyaihoz igazodó kedvezményt nyújtunk.* A szentgotthárdi iskolaszanatóriumban 20 ingyenes helyet létesítettünk.

Svábhegyi és Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumunkat, — amelyek modern berendezésük és a gyógykezelésnek tanítással kapcsolatos tökéletes keresztülvitele folytán vetekednek a külföld legdrágább iskolaszanatóriumaival —, *egyesületünk egyenlő színvonalon tartja, a fizetendő iskolaszanatóriumi díjat azonban nem egyenlő összegben állapítja meg.*

III. Mecsekhegyvidéki új tudógyógyintézetünkben, amelyben az ápolási díj a legmérsékeltebben szintén 5.80 P lesz, *40 teljesen ingyenes és igen sok kedvezményes helyet létesítünk.*

Ezen két utóbbi iskolaszanatóriumunkban elért bevételt allandóan nagy összegekkel kell még kiegészítenünk, így tehát azok fenntartása súlyos anyagi kötelesség elé állítja egyesületünket.

Itt tájékoztatni óhajtjuk az érdeklődőket, hogy egyesületünknek iskolaszanatóriumok létesítésére mily nagy összegeket kellett fordítania.

Szentgotthárdi 140 ágyas iskolaszanatóriumunk és a vele kapcsolatos szabadlevegős iskola építkezése és berendezése 620.000 pengőbe került.

Svábhegyi 100 ágyas iskolaszanatóriumunk pedig, amelynek mintegy 8000 négyszögöl fenyves klimatikus területét teljesen ingyenesen engedték át Dreher Jenő nagybirtokos és neje, és csupán a rajta lévő épületekért kellett egy méltányos összeget fizetnünk, *most terhelte egyesületünket 320.000 pengő átalakítási és berendezési költséggel.*

A mecsekhegyvidéki kizárólag 120 iskolásgyermek részére szolgáló nagy tüdőgyógyintézetünk létesítése, bár mint fentebb említettük, a tüdőgyógyintézet részére szolgáló hatalmas épületet a Nemzeti Múzeum engedi át 35 éves bérletre egyesületünknek, mégis *több mint 250.000 pengő átalakítási és berendezési összeget igényel.*

Hogy intézeteink színvonalát és zavartalan fenntartását biztosíthassuk, egyesületünknek akként kellett határoznia, hogy azt az altruisztikus rendszert, amellyel a jövőben is vezetni fogja Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumát és az ez év folyamán megnyíló Mecsekhegyvidéki tüdőgyógyintézetét, — Svábhegyi Iskolaszanatóriumában nem viszi keresztül mindaddig, míg a három iskolaszanatórium felállításából kifolyólag terhei fennállanak és amíg anyagilag meg nem erősödik az állami támogatás és a társadalmi áldozatkészség folytán.

Svábhegyi iskolaszanatóriumunkban az iskolaszanatóriumi díjakra nemcsak, hogy nem szabad ráfizetnünk, hanem ezen minden tekintetben elsőrendű intézetünknek mérsékelt jövedelmet is kell hoznia, a Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumunk és a most felállítandó Mecsekhegyvidéki Tüdőgyógyintézetünk fenntartási összege kiegészítésére.

A MÁV, az Országos Tisztviselői Betegápolási Alap, a Székesfővárosi Betegápolási Alap, a Székesfővárosi Segítő Alap, a Postatakarékpénztár igényjogosult tagjainak iskolásgyermekai indokolt esetben a fentemlített pénztárak terhére is felvehetők az illető szervezetek részéről megállapított időtartamra. Részletes felvilágosítást nyújt kérelemre ez ügyben az egyesület központi irodája. *Az ilyen beutalások jelenleg csak a szentgotthárdi iskolaszanatóriumra érvényesek.*

Azokért a károkért, melyeket a növendékek okoznak, a szülőket terheli az anyagi felelősség. Ezért minden felvett növendék után 10 pengő kárbiztosítékot kell az intézet pénztárába lefizetni, mely összeget a növendéknek az intézetből való távozáskor, a károk levonása után visszaadjuk.

A felvétel iránti kérelmet a Magyar Iskolaszanatórium Egyesü-

lethez kell címezni és az egyesület központi irodájában (Budapest, VIII., Sándor-utca 26, III. 3.) kell benyújtani.

A felvételi kérvényhez csatolni kell:

a) orvosi bizonyítványt arról, hogy a felvételt kérelmező növendék *fertőző betegségben nem szenved;*

b) hatósági orvosi bizonyítványt, hogy a felvételt kérelmező növendék családjában hat hetet megelőzőleg fertőző betegség nem fordult elő;

c) a legutolsó iskolai bizonyítvány másolatát.

Ha a felvétel megtörtént, a kérelmező szülőkhöz egy adatgyűjtőlap-nyomtatványt küldünk ki, amelyet a legpontosabban kell kitölteni és forduló postával a központi irodába visszaküldeni.

Mindennemű érdeklődésre a központi iroda hivatalos órái alatt (naponta d. e. 9—2, ezenfelül hétfő és csütörtök d. u. 4—6 órák között is) készséggel ad felvilágosítást. *Írásbeli megkereséseknél válaszbélyeg mellékelését kérjük.*

Az iskolaszanatóriumba való elhelyezés alkalmával néhány pengő zsebpénz helyezendő letétbe a zsebpénzeket kezelő tanárnál, hogy abból az időközben szükséges taneszközöket és egyéb szükségleteket (fogkrém, szappan, levélbélyeg, cipőjavítás stb.) a növendék beszerezhesse, illetve magát azzal elláthassa. Intézeti szabály szerint pénzt a növendék nem tarthat magánál. A zsebpénzről az elszámolás kívánatra a szülőknek bármikor rendelkezésre áll.

Az iskolaszanatórium növendékei részére csak ágymatracot és ágytakarót bocsájt rendelkezésre. Paplanról, vánkossról és ágyhuzatokról mindenki maga gondoskodik.

A növendékeknek a következő felszerelési tárgyakat kell magukkal hozniok.

A nyári időszakban (május hó 15-től szeptember hó 15-ig) 2—3 lepedőt, 1 vagy 2 párnát, 2—2 párnahuzatot, 1 paplant, 2 paplanhuzatot, 6 törülközőt, 1—2 fürdőlepedőt, 10 zsebkendőt, 6 pár harisnyát, 1 szennyeszsákot, 2 pár cipőt, 1 pár sárcipőt, 1 pár papucsot, 2 öltözet felsőruhát, átmeneti kabátot. A szabadban való kurázáshoz 1 kispárna (huzatokkal) és 1 pokróc kell.

A téli időszakra (szeptember 15-től május 15-ig) felvett növendékek a felsoroltakon kívül még 1 pár meleg keztyűt, 1 meleg nyakvédőt, 2 öltözet meleg felső ruhát és egy meleg télikabátot hozzanak magukkal. A téli szabadkurázáshoz 2 vastag, meleg takaró (esetleg lábzsák), meleg, fülre húzható sapka, hócipő, esetleg bokavédő is kell.

Minden felvett növendék részére a központi iroda egy intézeti számot jelöl ki, amely szám — elcserélések elkerülése miatt — minden felszerelési tárgyba bevarrandó, beleirandó vagy bevésendő. Ha ezt elmulasztják, akkor azt az intézet a szülők terhére kénytelen pótolni.

Értékekért (ékszer, óra, fényképezőgép stb.) az intézet felelősséget nem vállal. Kiváratra az ilyen tárgyakat a gondnoki hivatal készségesen megőrizz.

JAVALLATOK.

Svábhegyi és Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumunk a következő betegségekben szenvedő gyermekek felvételére alkalmas és teljesen be van rendezve:

Műtétek utáni reconvalescentia.

Gyomor- és bélmegbetegedések.

Máj- és epebetegségben szenvedők.

Izületi megbetegedések.

A légzőszervek összes megbetegedései, kivéve a nyílt gümőkört. Ezen betegségben szenvedőket a legszigorúbban kizárjuk mindkét intézetünkéből.

Orr- és homlok melléküreg gyulladások utókezelése.

Heveny és idült gége- és légcsőhurutok.

Asthma.

Száraz és savós mellhártyagyulladások.

Hylusfolyamatok.

Szívban szenvedők.

Vesebeteg.

Vérszegénység.

Fehérvérűség.

Vérzékenység.

Kóros elhízás.

Lesoványodás.

Cukorbetegség.

Angolkór.

Izomsorvadások könnyebb esetei.

Idegesség és ideggyengeség.

Táplálkozási zavarokból eredő csalánkiütések.

Különös súlyt helyezünk a gyermekek diétás táplálkozására és ez okból minden, a kezelőorvos által előírt, vagy intézeti orvosaink által szükségesnek tartott diétás élelmezést nyújtani tudjuk.